

VADVÉDŐ SÚRÚK TELEPÍTÉSI LEHETŐSÉGEI

BALÁZS ISTVÁN

A vadvédő sűrűk telepítésének fontosságát és a vadbúvóhelyek létesítésének lehetőségét tárgyalta a MAVOSZ 1975. évi országos kibővített küldöttközgyűlésére készített írásos anyag, majd határozatokat is hozott a témában.

Legutóbb a Nimród 1976. évi, 5. számában „Mi lett a sorsuk?” cím alatt, már a vad életkörülményeit érintő vadvédő sűrűk telepítését és a meglévő fasorok kivágását tartalmazó határozatokat — helyesen — együtt vizsgálta a MAVOSZ vadgazdálkodási főosztály közleménye.

A MAVOSZ országos kibővített küldöttközgyűlés észrevételeinek, határozatainak és a vadgazdálkodási főosztály állásfoglalásának, pontosabban a még mindig csak az igény szintjén rögzített címbeli, igen sürgősen megoldandó feladat gyakorlati megvalósítási lehetőségeit szeretnénk az állami erdőgazdaságokban, termelőszövetkezetekben és állami gazdaságokban dolgozó erdészeti szakemberek, vadászok, vadásztársaságok tájékoztatása érdekében az alábbiakban elmondani.

Az erdészeti szakembereknek azért, mert ők a szakmai megvalósítói a telepítéseknek, a vadászoknak és vadásztársaságoknak meg azért, mert őket érinti leginkább a téma. Reméljük, a vadásztársaságokban tagként részt vevő erdészeti szakemberek hasznosítják a cikkben leírtakat.

A lehetőségek

Az erdőtörvény és végrehajtási utasítása szerint fásítást, illetve erdősávot kell létesíteni, telepíteni a kialakított táblák határvonalán, a majorok körül és a közutak, vasutak, vízfolyások, csatornák mentén. Véderdők — többek között — a vad zavartalan szaporodását szolgáló vadvédelmi erdők. Mindegyik fásítás egyúttal alkalmas vadvédő sűrűnek, mert a fasorok, erdősávok szélessége 18—26 méter között mozog és cserjét, bokrot, gyors növésű lombos fák ültetését írják elő a szabályok.

Az Országos Erdő- és Fagazdálkodási Szabályzat szerint a mezőgazdasági erdősítések célja és fontos szerepe — többek között — az apróvadnevelés, hasznos madarak védelme. A mezővédő erdősávokban, az erdősáv szegélyének kialakítása során a harmadrendű fák és cserjefélék közül előnyben kell részesíteni a vadgyümölcsöket, a vadgazdálkodás elősegítése érdekében. Megemlítem; ugyanez a szabályzat írja elő, hogy a meglévő erdőkből is vadvédelmi célt szolgáló erdőrészeket, vagyis vadbúvókat, vadsűrűket kell kijelölni. A fásításokban olyan célállomány kialakítására kell törekedni, hogy abban az apróvad számára fontos fa- és cserjefélék megfelelő arányban képviselve legyenek.

A jogi lehetőség egyértelműen biztosított Magyarországon a vadvédő sűrűk (erdősáv, fasorok, erdőfoltok stb.) telepítésére, csak élni kell vele és az adott

lehetőségeket meg is kell ragadni. Valamennyi erdősítést végző szerv az új területek erdősítését állami célcsoportos erdősítési irányzatból, állami pénzeszközök igénybevételeivel valósítja meg. Az állam magára vállalta az új erdősítések anyagi gondját és ebbe a fásítások, mezővédő erdősávok, fasorok, különböző célú erdősítések, tehát a vad számára védelmet adó erdőjellegű ültetések, telepítések is beletartoznak. A vadásztársaságok számára ebből az a lényeges, hogy az általa hasznóbérelt területen gazdálkodó szervek nem a saját anyagi eszközükből, hanem az állam által biztosított keretösszegeből ültetnek fát, fásítanak, erdősítenek.

Az erdészeti szakterület az egész országban elkészítette, ill. elkészíttette az erdőgazdálkodást folytató valamennyi szervvel az 1990-ig megvalósításra kerülő, ún. erdőállomány-fejlesztési tervet. Ezután elkészült az ún. racionális földhasznosítási program, amely már figyelembe vette az időközben egyesülés során létrejött, nagyobb mezőgazdasági termelőszövetkezetek erdősítésre váró területeit. Az erdősíthető területek nagysága, országosan elérte a 344 000 hektárt, amelyből 1975- és 1976-ban, majd az 1977. évben is, jelentős területek erdősítése megtörtént. Az 1976-os évben felmérték és kiemelt feladatként kell kezelni a jövőben a mezőgazdasági üzemek területén a majorok (sertés-, szarvasmarhatelepek, géptelepek, kihelyezett üzemegységek telepei, külső üzemek) fásítását. Ezen túlmenően a mezőgazdasági üzemek az utak, táblák szélén, valamennyi vonalas létesítményük mellett fasorokat telepítenek, amennyiben bárhol ilyen jellegű régi fásítást valamilyen oknál fogva kitermelnek.

A gyakorlati megvalósítás

Az erdőgazdálkodó szervek minden év október—november hónapjában beadják felülvizsgálatra a szakmai felügyeleti szervekhez a következő év erdősítési, fásítási terveit.

Az üzemeknek kell ezekben az éves erdősítési tervekben szerepeltetni, tervezni a területükön szükséges vadvédő sűrűk telepítését. Egyúttal a nagyobb erdősítések védelmében, azok lezárásaként, a széleken 6—8 m védősűrűt kell tervezni lombfajokból, sűrűbb cserjékből, valamint a fenyőtelepítésekben ún. tűzvédelmi pászttakat kell tervezni.

El kell érni, hogy a tervek szakmai felülvizsgálata során az erdősítési tervekben ezeket ne húzzák ki, biztosítsák azok terv szerinti végrehajtásának lehetőségét. Ehhez a vadásztársaságok és a mezőgazdasági (ill. erdőgazdálkodási) üzemek közötti jó kapcsolatot kell létrehozni. Az erdőgazdálkodási és vadgazdálkodási érdek együtt kielégíthető, mert országunk az európai lomberdők övében található, és itt az elegyes, többfajú és többszintű lomberdők, fásítások létesítése a legjobb megoldás.

A vadásztársaságok és azok tagjai nem képesek elvégezni a vadvédő sűrűk telepítését, létesítését.

Szinte elképzelhetetlen, hogy a vadásztársaságok akár anyagilag, akár ültetési munkával ezt a célnak megfelelően végre tudják hajtani. Más kérdés az, hogy esetleg az ún. saját erőből történő fásításhoz, erdősítéshez ad bizonyos összegeket a vadásztársaság, vagy a telepítés elvégzésében — ültetéskor — a vadásztársaság tagjai tavasszal vagy ősszel kétkezi munkával segítenek.

Mindkét megoldás elég furcsán hangzik és eddig nem is tudunk olyan esetről, ami azt bizonyítja, hogy így akár csak egy fasort is létrehoztak. A gyakorlat ma már egyre inkább azt bizonyítja, hogy az ilyen ültetést erre felkészült

üzemeknek és szakembereknek kell lebonyolítaniuk, a vadásztársasági tagok esetleg részfeladatokat végezhetnek.

Állásfoglalásunk alátámasztására néhány konkrét példát mondanánk.

Nagyon jó megoldások

A ceglédi Vörös Csillag Mg. Tsz vadásztársaság és a hasonló nevű mg. tsz elnökei írásban megállapodást írtak alá, amelyben kérték a megyei mezőgazdasági és élelmészügyi osztályt, hogy „1976. június 1-től az alább felsorolt helyek, illetve területek vadvédő helyé nyilvánításához, illetve védelem alá helyezéséhez járuljon hozzá”. A kérdéses területek 18 különböző helyrajzi számon, mintegy 32 ha összerületet jelentenek. Ezen felül pedig kérték, hogy nyolc helyen, összesen 12 ha nagyságban, az 1976—77. évi erdőtelepítési akció keretén belül, az erdőtelepítésre alkalmas csemeték beszerzésével és azok díjtalan biztosításával nyújtsanak segítséget új erdőfoltok, csenderesek létesítéséhez. A benyújtott írásos kérelmet helyszínelők és a tapasztalatok alapján a mg. tsz erdészeti szakemberének bevonásával, biztosítjuk a jogszabályilag lehetséges megoldást, végrehajtást.

Az abonyi Új Világ Mg. Tsz vadásztársaság tagjai sorába felvette a községben dolgozó tsz erdészeti szakembert és annak szakmai segítségével és a mezőgazdasági és élelmészügyi osztály támogatásával, az érdekelt mg. tsz-szel kötendő, írásos megállapodás alapján fogja a vad számára fontos csendereseket létesíteni.

Pest megyében korábbi felmérések során kiderült, hogy mintegy 23 000 ha olyan terület van, amely jelenleg erdősítésre vár, mert gazdaságosan más célra nem hasznosítható. Ezen nagyon szép mennyiségben fogunk vonalas létesítmények mellett fasorokat, erdősávokat, lezáró erdőszegélyeket telepíteni.

A vadászatra jogosítottak mellett, megítélésünk szerint az állami erdőrendezőségeknek, erdőfelügyelőségeknek és a MAVOSZ-nak lennének feladatai ezen a téren. Nevezetesen: A MÉM az éves erdősítési kereteket területben és Ft-összegben szétosztja a megyékre. Évek óta gond, hogy a megyéknek adott erdősoljuk, járjon el a MAVOSZ-központ a MÉM erdészeti és faipari főosztályán, valamint a közigazgatási főosztályon, hogy

- a vadvédő sűrűk telepítésének szükségességét a szakmai felügyeleti szervek (erdőfelügyelőségek, állami erdőrendezőségek) fogadják el és ne ezeket húzzák ki elsőként a fásítási tervekben kerethiány esetében,
- adjon a főhatóság a megyei keretek megnövelésével külön is anyagi lehetőséget a több erdősáv, fasor telepítéséhez, vegye fel a MAVOSZ-központ a kapcsolatot a KPM, MÁV, vízügy, állami gazdaság központjaival és érje el, hogy a vonalas létesítményeik mentén, széles sávokat fásítsanak.

A megyei tanácsoknak is van feladatuk ezen a téren. Az erdősítési keretek elosztásánál ügyeljenek arra, hogy vadvédő sűrűket létesítsenek az üzemek. Támogassák a komplex érdek (erdő, mező, vad) figyelembevételével történő erdősítések, fejlesztési tervek megvalósítását. Nyerjék meg az erdőfelügyelők, erdőrendezők támogatását, ahol ez esetleg szükséges, győzzék meg őket ezek fontosságáról, célszerűségéről.